

Leena Rantala

Dosentti, yliopistonlehtori ja puheterapeutti (eläkkeellä)
Tampereen yliopisto

Ääni on viestinnän sydän

Leena Rantala on seurannut ääniergonomia-alaa monilta kulmilta ja tehnyt urallaan merkittäviä oivalluksia siitä, kuinka ääni ja ympäristö vaikuttavat toisiinsa. Haastattelussa hän avaa uransa käännteitä, ääniergonomian merkitystä yhteiskunnassa ja pohtii, miten alaa voisi kehittää eteenpäin.

"Olen sattumusten ihminen. Moni asia on tullut eteeni yllättävissä yhteyksissä", sanoo Leena Rantala. Niin myös ääniergonomia ja sen tutkimus.

Leenan matka ääniergonomian asiantuntijaksi alkoi väitöstyöstä, jossa hän tutki opettajien ääniongelmia. "Väitöstyössäni huomasin, kuinka ääni voi rasittaa ja kuinka se vaikuttaa työkykyyn. Opettajilla oli suuria huolia siitä, pystyvätkö he jatkamaan ammattiaan ääniongelmiensa vuoksi", hän muistelee. Leenan mukaan ääni on herkkä ja monimutkainen järjestelmä, jonka ongelmat voivat olla syvällisiä ja vaikuttaa ihmisen elämään.

"Ääniergonomia tuli ajankohtaiseksi, koska huomasin, että ääniongelmat eivät aina johdu ihmisestä itsestään. Ne liittyvät usein ympäristön tekijöihin, kuten meluun ja stressiin, jotka rasittavat ääntä", Leena selittää.

Ääni on enemmän kuin fysiikkaa

Ääni ei ole pelkästään fysiologinen ilmiö; se on myös olennainen osa viestintää. Leena painottaa, että ääni on viestinnän sydän. "Ääni kertoo puhujasta paljon ja vaikuttaa siihen, miten viesti otetaan vastaan", hän sanoo. "Hyvä ääni on tärkeä, jotta viesti menee perille ja että ihminen voi kommunikoida tehokkaasti. Yhteiskuntamme muuttuu yhä viestinnällisemmäksi, ja äänellä on keskeinen rooli tässä kehityksessä."

Hän muistuttaa, että ääni ei ole pelkästään yksilön vastuulla. "Monet ääniongelmat johtuvat ympäristöstä. Esimerkiksi melu ja huono akustiikka voivat olla suuria haasteita, ja niitä ei aina huomata ennen kuin on myöhäistä", Leena sanoo.

Yhteistyö on avain menestykseen

Ääniergonomian kehittäminen ei ole yksilöiden tehtävä, vaan se vaatii laajaa yhteistyötä eri asiantuntijaryhmien välillä. Leena on ollut mukana kansainvälisessä yhteistyössä, muun muassa Islannissa ja Ruotsissa, ja korostaa yhteistyön merkitystä. "Yhteistyö on keskeistä, koska ääniergonomia on pieni ala. On tärkeää tehdä yhteistyötä fysioterapeuttien, opettajien ja muiden asiantuntijoiden kanssa, sillä yhdessä voimme saavuttaa enemmän", hän toteaa.

Yhteistyö on ollut Leenalle tärkeää. "Islannissa meillä oli pieni mutta tehokas yhteisö, joka teki suuria muutoksia. Ruotsissa käydään aktiivista keskustelua ääniergonomian ympärillä, ja Suomessa olemme saaneet aikaa monenlaista yhteistyötä symposiumien kautta", hän kertoo.

Akustiikan merkitys ympäristössä

Leena on myös huomannut, kuinka akustiikka vaikuttaa ympäristön kokemiseen. Erityisesti kouluissa ja päiväkodeissa ääniergonomia voi parantaa oppimisympäristön laatua. "Erään kerran havainnoin päiväkodin akustiikkaa. Lapsilla ei ollut tapana puhua kovaa, mutta melutaso oli silti hyvin korkea. Tämä vaikutti heidän jaksamiseensa, ja se oli selvästi havaittavissa", hän kuvailee.

Leena muistuttaa, että akustiikkaa ei voi unohtaa tilojen suunnittelussa. "Rakennukset on usein suunniteltu visuaalisesti kauniiksi, mutta akustiikka jää helposti huomioimatta. Tämä voi johtaa siihen, että ympäristöstä tulee stressaava", hän sanoo ja mainitsee esimerkkinä Pudasjärven hirsikoulun, jonka akustiikka oli täysin erilainen kuin muissa kouluissa. "Hirsirakennuksen akustiikka oli lämmin ja rauhallinen, se tuntui kuin olisi ollut lämpimässä sylissä", hän muistelee.

Haasteet ja mahdollisuudet tulevaisuudessa

Vaikka ääniergonomia on saanut huomiota, Leena näkee edelleen suuria haasteita. Erityisesti raha ja ympäristön suunnittelu ovat esteitä alan kehitykselle. "Raha on suurin este, kun yritetään tehdä muutoksia koulurakennuksissa tai muissa tiloissa. Rehtorit eivät ole valmiita maksamaan muutoksista, vaikka ne olisivat tärkeitä", hän toteaa.

Arkkitehtuurissa on myös parantamisen varaa. "Monet arkkitehdit suunnittelevat tiloja visuaalisesti houkutteleviksi, mutta akustiikka jää helposti huomiotta. Tämä voi aiheuttaa stressiä ja epämukavuutta erityisesti kouluissa ja toimistotiloissa", Leena sanoo.

Leenan vinkit nuorille ääniergonomian asiantuntijoille

Leena rohkaisee nuoria ammattilaisia tutustumaan ääniergonomian alaan ja ottamaan yhteistyön keskiöön. "Ääniergonomia on pieni mutta tärkeä ala, ja yhteistyö eri tahojen kanssa on äärimmäisen tärkeää", hän muistuttaa. "Fysioterapia on yksi hyvä yhteistyökumppani, sillä yhdessä voimme löytää ratkaisuja äänen kuormitukseen ja rasitukseen."

Leena myös kehottaa nuoria ammattilaisia olemaan rohkeita ja osallistumaan aktiivisesti alan kehittämiseen. "Ääniergonomian tutkimus on hidasta, mutta se kehittyy jatkuvasti. On tärkeää, että ihmiset ymmärtävät ympäristön vaikutukset ääneen. Nuorille ammattilaisille on paljon mahdollisuuksia, ja yliopistojen rooli on tärkeä alalla pysymisessä ja kehittämisessä."